

การศึกษาปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

A STUDY OF THE SUCCESS FACTORS, PROBLEMS AND OBSTACLES OF THE IMPLEMENTATION PROCESS OF QUOTIENT (EMOTIONAL INTELLIGENCE) AND REINFORCE THE MORAL FOR YOUTH BEHAVIOR MODIFICATION OF CENTRAL JUVENILE AND FAMILY COURT

ดร.เกรียงไกร สัจจะหยุดยัย¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในด้านกระบวนการดำเนินงานในปีพ.ศ.2560และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกิจกรรม เป็นการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการเครื่องมือของการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Se-mi Structure Interview) ตรวจสอบ

ความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. โครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรม เป็นโครงการเจาะใจเยาวชนรายบุคคล เพื่อเปลี่ยนให้เยาวชนคิดได้ เปลี่ยนพฤติกรรมได้
2. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ที่ใส่ใจในการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการ ปัจจัยด้านนโยบายโดยโครงการถูกกำหนดเป็นวาระดำเนินงานประจำของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีการนำระบบ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เข้ามาช่วยจัดเก็บข้อมูลเยาวชนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบมากขึ้น

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ได้แก่ ความเกรงใจระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน การไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่ออกกรอบ และความมีตัวตนของผู้ปฏิบัติงานสำหรับปัจจัยอื่นๆ เช่น สถานที่ งบประมาณ เป็นเพียงข้อจำกัดซึ่งสามารถจัดการแก้ไขได้

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์ คุณธรรม พฤติกรรม เยาวชน

Abstract

The purpose of this study was to investigate the previous implementation of the project of emotional intelligence development and moral reinforcement for youth behavior modification by the Central Juvenile and Family Court in 2017, the factors contributing to the project success, and the problems and obstacles in the implementation of the project. This research was conducted by a qualitative methodology and collected data through in-depth interviews and focus group discussions. Key informants were executives, operators, and youth participating in the project. The research instrument was a semi-structured

interview. Data reliability was verified by triangulation. Data were analyzed by content analysis.

The research results found that

(1) the project of emotional intelligence development and moral reinforcement was aimed at individual youth to change their thoughts and behaviors, (2) the factors contributing to the success of emotional intelligence development activities were human resources willingly driving the project activities, policy specifying the project as a regular task of the Central Juvenile and Family Court, and technology with the use of information technology system to keep the youth data, and (3) there were problems and obstacles in the project implementation, including the considerateness among staff members who avoid expressing their opinions differently as well as their ego, while other problems, such as places and budget, were only limitations that can be solved.

Keywords: Emotional intelligence, Moral, Behavior, Youth

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลชำนาญพิเศษที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาคดีอาญาของเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ โดยมีเจตนารมณ์และเป้าหมายในการพิจารณาคดีอาญา ศาลจะต้องคำนึงถึงการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดยิ่งกว่าการลงโทษ และพิจารณาหาวิธีการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก (บุญสวัสดิ์ ขวลิตรกุล, 2556) โดยวิธีการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเยาวชน โดยการฝึกให้เยาวชนรู้คุณค่าของตนเอง มีความคิดเชิงบวก เพื่อควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ สืบเนื่องจากคดีที่เด็กกระทำความผิดเกิดจากปัจจัยต่างๆทั้งด้านครอบครัว สังคมและตัวเยาวชนเอง อีกทั้งเยาวชนทุกวันนี้ขาดความอดทน ไม่เพียรพยายาม มีความเห็นแก่ตัว ขาดทักษะในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถของบุคคลในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึก และอารมณ์ของตนเอง มีความสามารถในการบริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมมีแรงจูงใจในตนเอง จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย รวมทั้งสามารถรับรู้เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น และตอบสนองความต้องการของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีทักษะทางสังคมในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับ

บุคคลอื่น ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิต (Goleman, 1998. อ้างถึงใน อนันต์ นวลใหม่, 2557)

ตามเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจะต้องคำนึงถึงการแก้ไขบำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดยิ่งกว่าการลงโทษ และพิจารณาหาวิธีการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก จึงได้เกิดโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเยาวชนตลอดจนการดูแลเยาวชนซึ่งมีการดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปี 2550 จนถึงปัจจุบัน โดยมีผู้พิพากษาสมทบซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ เข้ามาทำหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการ โดยมีเยาวชนและผู้ปกครองเข้าร่วมโครงการปีละ 8-9 รุ่นๆละ 30-40 ครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามตลอด 10 ปีที่ผ่านมาที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้ดำเนินโครงการ มีการพัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมในด้านกฎหมายที่ควรรู้ ความคิดเชิงบวก ตลอดจนทักษะการสื่อสารในยุคปัจจุบันเป็นต้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมมาโดยตลอด แต่ยังคงขาดการวิเคราะห์กระบวนการการทำงานตั้งแต่การรับเยาวชนเข้าโครงการจนสิ้นสุดการอบรม และการติดตามผล ตลอดจนปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานซึ่งทำให้การวางแผนแนวทางการพัฒนากิจกรรมของโครงการยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานในปีพ.ศ. 2560 ของกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารเพื่อนำไปพัฒนากระบวนการเพื่อการพัฒนาเยาวชนและโครงการต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการรองรับคุณภาพซ้ำ (Re-Accreditation)
3. เป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาหรือจัดทำหลักสูตรการจัดกิจกรรมโครงการ ต่อไป

กรอบแนวคิด

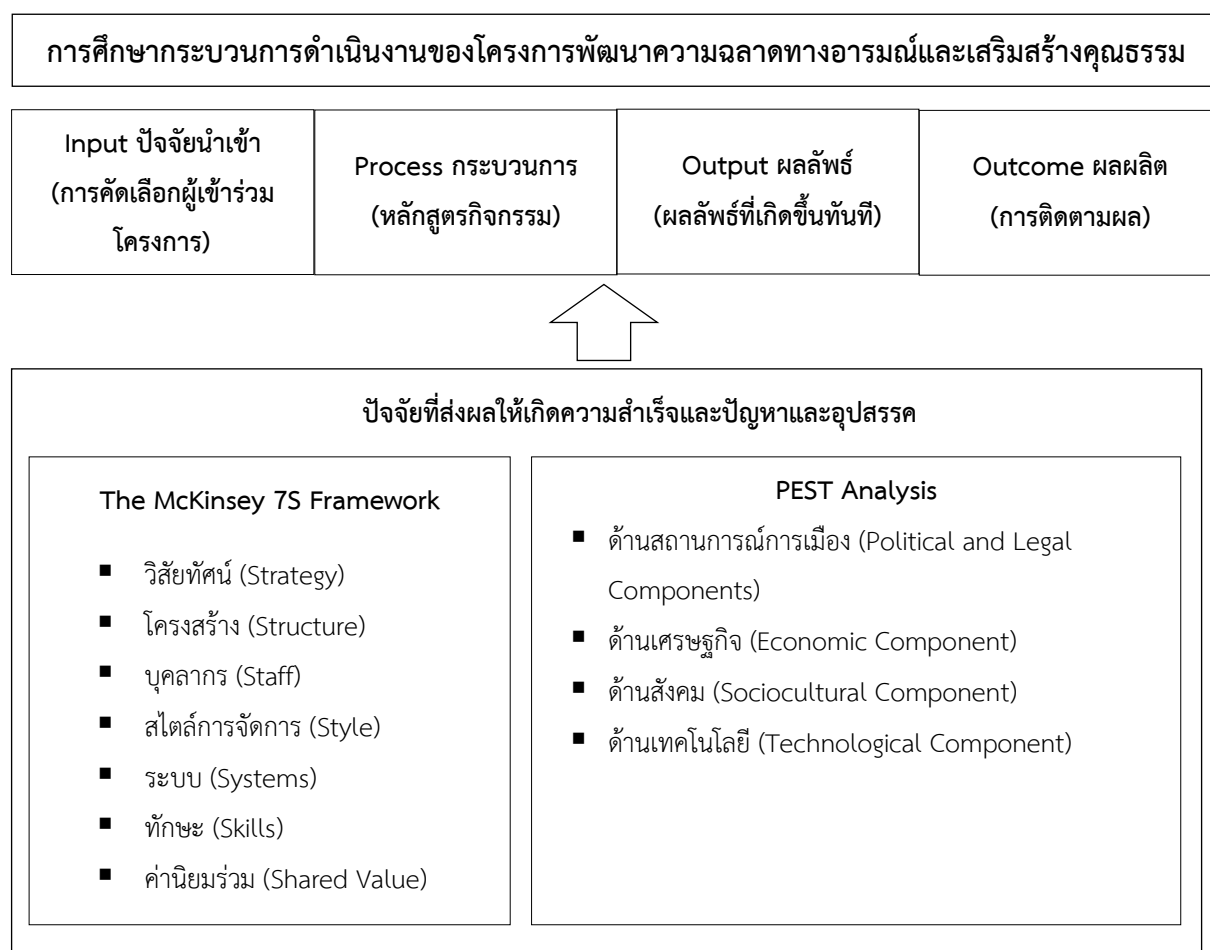
การศึกษาการบริหารจัดการโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดยทั่วไป (PEST Analysis) ของ Thomas L. Wheelen and J. David Hunger (2002:11) เป็นเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์

ข้อมูลของปัจจัยภายนอกในระดับกว้างและมีผลกระทบโดยอ้อมต่อการปฏิบัติการขององค์กร ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Components = P) เป็นการวิเคราะห์นโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่น่าจะมีผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการดำเนินงาน 2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Component = E) เป็นการวิเคราะห์การเงิน งบประมาณในการสนับสนุน 3. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Component = S) เป็นการวิเคราะห์สภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมแบบแผนการดำเนินชีวิตและพฤติกรรม 4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Component = T) เป็นการวิเคราะห์ด้านเทคโนโลยีที่จะมีผลต่อการดำเนินงาน

ส่วนในด้านการบริหารจัดการใช้แนวคิด McKinsey 7 S Framework ของ Robert Waterman, Tom Peter and Julien Phillips ซึ่งแนวคิดนี้ต้องการนำเสนอว่าประสิทธิภาพขององค์กรเกี่ยวเนื่องกับปัจจัยต่างๆ 7 ปัจจัยด้วยกัน (เกริกยศชลาายนเดชะ, 2556) คือ กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy), โครงสร้างองค์กร (Structure), พนักงาน (Staff), ทักษะ (Skill), ระบบ/รูปแบบการบริหารจัดการ (System), รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) และ ค่านิยมร่วมกัน (Shared Values) โดยทั้ง 7 ปัจจัยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เริ่มตั้งแต่การกำหนดกลยุทธ์องค์กร การพิจารณาโครงสร้างองค์กร เป้าหมายขององค์กร ระบบการดำเนินงาน

ทักษะที่ใช้ในการทำงาน บุคลากร รูปแบบพฤติกรรมของพนักงานและเป้าหมายที่ต้องการ และมาพิจารณาประกอบกับการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management: RBM) คือพิจารณาได้จากผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงตามเป้าหมายที่กำหนด (ผลสัมฤทธิ์ = ผลผลิต + ผลลัพธ์) มี

องค์ประกอบคือ สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Output) หรือผลิตภัณฑ์ (Product) โดยทั้ง 3 องค์ประกอบยังมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรด้วย



ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ซึ่งมีรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เลือกผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการซึ่งมีทั้งผู้กำหนดนโยบาย ผู้รับนโยบายไปปฏิบัติและผู้ที่ต้องเข้าร่วมโครงการ ด้วยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติการคัดเลือก สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) กลุ่มผู้ดำเนินงานโครงการ จำแนกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1.1 ระดับนโยบาย เช่น อธิบดีรองอธิบดี หัวหน้าคณะผู้พิพากษา จำนวน 4 ท่าน

1.2 ระดับปฏิบัติงาน เช่น ผู้พิพากษาสมทบ และหัวหน้างานกิจกรรม จำนวน 8 ท่าน

2) กลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม จำนวน 16 คน ได้แก่

2.1 เยาวชนที่เพิ่งผ่านพ้นโครงการ

2.2 เยาวชนที่ผ่านพ้นโครงการมาแล้วอย่างน้อย 1 เดือน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย 1.แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Se-mi Structure Interview) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-

depth Interview) กับกลุ่มผู้ดำเนินงานโครงการ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลความเกี่ยวข้องกับโครงการ คำถามเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินโครงการ ปัจจัยส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จตามหลัก PEST Frameworks และ 7's Framework และปัญหาอุปสรรค 2.การสนทนากลุ่ม โดยประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม สำหรับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วยคำถามเกริ่นนำเพื่อสร้างความคุ้นชินระหว่างเยาวชนและผู้นำสนทนา คำถามเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรม ทั้งที่ชอบ ไม่ชอบ การติดต่อประสานงาน ความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อารมณ์ของเยาวชน ความคิดเห็นต่อโครงการ การเห็นประโยชน์และสิ่งสำคัญของโครงการ ข้อเสียของโครงการ ปัญหาและอุปสรรคทั้งจากภายในและภายนอกของเยาวชน เป็นต้น

ใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งนี้ เครื่องมือของการวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัยทางคุณภาพจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล (Kick Off) ในเดือนกุมภาพันธ์ 2560 ถึงเดือนมีนาคม 2560 ซึ่งมีขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. คณะผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลแจ้งไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

2. ประสานนัดเวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ดำเนินการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามนัดหมาย

4. ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ และลงนามยินยอมเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการบันทึกเทปการสัมภาษณ์

สำหรับการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัยด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) ได้แก่

1. ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกัน กล่าวคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการใช้การสนทนากลุ่ม

2. ใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน โดยใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลที่ต่างกัน ในตลอดระยะเวลา 2 เดือนที่ผ่านมา

3. ใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน โดยนักวิจัย 3 ท่าน ที่ผ่านการฝึกและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือการวิจัยแล้ว

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จะถูกนำไปถอดเทป และจัดพิมพ์เป็นเนื้อหา ซึ่งจะมีเฉพาะคณะผู้วิจัยเท่านั้นที่จะเข้าถึงและอ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจะดำเนินการประชุมหารือร่วมกันเพื่อจับประเด็น และร่วมวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากบทสัมภาษณ์ และนำเสนอผลการวิจัยด้วยเทคนิคการตีความหรือให้ความหมาย (Meaning) แบบ Emic View และ Etic View

ผลการศึกษาและสรุปผลการศึกษา

โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. **ผลการศึกษา** กระบวนการดำเนินงานในปี พ.ศ.2560 ของกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ผลการศึกษา พบว่า เมื่อนำองค์ประกอบแบบ 4 ส่วนได้แก่ ปัจจัยนำเข้า(Input) กระบวนการ (Process) ปัจจัยนำออก (Output) ผลลัพธ์ (Outcome or Feedback) มาวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานของโครงการฯ พบดังนี้ ปัจจัยนำเข้า ในกระบวนการดำเนินงานของโครงการฯ จะเกี่ยวข้องกับการคัดเลือก

กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการคือเยาวชนที่กระทำผิดซึ่งอายุขณะกระทำผิดไม่เกิน 18 ปี แล้วต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมคือศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการพบว่าการคัดเลือกเยาวชน ไม่ได้แยกความรุนแรงของคดีเนื่องจากหลักสูตรนี้เหมาะสมสำหรับเยาวชนที่กระทำผิดไม่รุนแรง แต่เพื่อให้มีจำนวนของเยาวชนในโครงการที่กำหนดไว้คือรุ่นละ 30 ครอบครัว จึงมีการส่งเยาวชนที่กระทำผิดข้อหารุนแรงเช่น ฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตาย เป็นต้นเข้ามาร่วมโครงการ หรือ การคัดเลือก เยาวชนที่กระทำผิดแต่อยู่ระหว่างการทำงาน อยู่ระหว่างศึกษา ซึ่งเยาวชนไม่สามารถมาทุกวันอังคารทั้ง 5 ครั้งติดต่อกันได้ อาจจะทำให้เยาวชนต้องออกจากการเรียนหรือออกจากงาน และในส่วนของผู้ปฏิบัติงานคือผู้พิพากษาสมทบที่ต้องให้คำแนะนำเป็นกลุ่มและรายบุคคลในการปรับพฤติกรรมไม่สามารถทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการจัดการในประเด็นดังกล่าวเพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมาย

“...หลักสูตรนี้เหมาะสมสำหรับเยาวชนที่กระทำผิดไม่รุนแรง แต่ก็มักจะมีเยาวชนที่กระทำผิดด้วยข้อหาที่รุนแรงหลุดเข้ามาเป็นกลุ่มเป้าหมายด้วย...ปัญหากลุ่มเป้าหมายไม่เหมาะสมกับหลักสูตรยังแก้ไขไม่ได้แบบเบ็ดเสร็จ...”

“...ผู้ที่พิจารณาส่งเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมจะไม่ได้คำนึงว่าเยาวชนบางคนกำลังเรียนหนังสือ

หรือมีงานทำแล้ว ถ้าส่งมาเข้าร่วมกิจกรรมทุกวัน อังคารก็จะเสียการเรียนหรือขาดงาน....”

ผู้ปฏิบัติงาน, ประสบการณ์ 4 ปี

ด้านกระบวนการ (Process) จะมีกรอบในการจัดกิจกรรมโดยเริ่มจาก การให้เยาวชนรู้คุณค่าของตนเอง รู้จักทักษะชีวิตที่จะนำไปใช้ หรือทางด้านผู้ปกครองจะได้รับความรู้การเลี้ยงดูลูกหลานอย่างถูกวิธีตามหลักจิตวิทยาเป็นต้น โดยการดำเนินงานของโครงการจะเป็นหลักสูตรหรือกิจกรรม 5 ครั้งที่จัดติดต่อกันทุกวันอังคารของสัปดาห์ จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรหรือกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ได้ผ่านการพัฒนาหลักสูตรทั้งจากการพัฒนาตามประสบการณ์ของผู้ดำเนินงาน และการพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎี

“...หลักสูตรที่ใช้อยู่ปัจจุบันเราก็ทำกันเองช่วยกันดูกันเอง แต่ไม่ใช่ไม่ผ่านวิชาการนะ ได้นำให้คุณหมอท่านหนึ่งที่จุฬาฯ ช่วยดูให้ ก็ผ่านหมด เราก็มั่นใจแล้วว่าเรามาถูกทางแล้ว”

ผู้ปฏิบัติงาน, ประสบการณ์ 11 ปี

ทั้งนี้ ผลการจัดทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ลักษณะหรือรูปแบบของกิจกรรมที่เยาวชนชื่นชอบหรือกิจกรรมที่ทำให้เยาวชนจดจำและนำไปปรับใช้คือเป็นกิจกรรมในรูปแบบการลงมือทำร่วมกับเพื่อนหรือครอบครัว และกับวิทยากร เช่น กิจกรรมกลุ่มวาดภาพแชร์ความคิดกลับสมาชิกในกลุ่ม กิจกรรมปิดตาคลำหาแม่ กิจกรรมปิดตาร้อยสร้อย

เป็นต้น สำหรับกิจกรรมที่เยาวชนอยากให้ปรับเปลี่ยนคือ กิจกรรมการยื่นสมมติ รวมถึงกิจกรรมการบรรยายของวิทยากรที่ตึงเครียดเกินไป หรือใช้ระยะเวลาในการบรรยายนานๆ นอกจากนี้ เยาวชนยังให้ข้อมูลเพิ่มอีกว่า ไม่อยากให้มีเจ้าหน้าที่ ดำรงจรรยาบรรณในกิจกรรมอีกด้วย

“ให้รวมกลุ่มวาดรูปแล้วแชร์ความคิดทั้งกลุ่ม ชอบเพราะได้ทำงานเป็นทีม ได้ออกความเห็นทุกคน...ปิดตาคำหาแม่ โดยให้พวกเราปิดตา แล้วเดินเข้าไปคลำมือพ่อแม่เพื่อหาว่าคนไหนคือพ่อแม่ตัวเอง ที่ชอบเพราะว่าได้เชื่อมสัมพันธ์กับพ่อแม่ เพราะอยู่บ้านก็ไม่ค่อยได้คุยกันเท่าไร...ชอบกิจกรรมปิดตาร้อยสร้อย โดยเยาวชนจะถูกปิดตา แล้วให้ฝึกเอาด้ายร้อยลูกปัดเป็นสร้อยคอให้สำเร็จ โดยไม่มีเข็มช่วย ที่ชอบเพราะมันได้ฝึกสมาธิ เท่าที่จำได้ ตอนนั้นทำสำเร็จได้สร้อย 3 เส้น”

เยาวชนกลุ่ม 1

“กิจกรรมยื่นสมมติ คือให้ยื่นเฉย ๆ แล้วทำสมมติ เพราะมันน่าเบื่อ...ในการบรรยายของวิทยากร บางครั้งมีความตึงเครียดเกินไป ควรจะให้ผ่อนคลายมากกว่านี้”

เยาวชนกลุ่ม 2

Output ผลลัพธ์ ในที่นี้หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทันที หลังจากเสร็จสิ้นโครงการ ข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่มกับเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ พบผลลัพธ์ที่สอดคล้องกันของเยาวชนทั้ง 2 กลุ่ม ที่ผ่านการเข้าร่วมโครงการ โดยเยาวชนรายงาน ว่า ตนเอง

คิดบวกมากขึ้น ตรงต่อเวลา และคิดถึงพ่อแม่มากขึ้น ซึ่งผลการศึกษาที่น่าจะเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่จะสะท้อนความสามารถของโครงการฯ ในการแก้ไขฟื้นฟู เยาวชนและครอบครัวให้ดีขึ้นได้ตามวัตถุประสงค์ของการทำงานของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

“เนื่องจากเราไม่มีตัวชี้วัด จึงบอกไม่ได้ว่าโครงการสำเร็จหรือไม่สำเร็จ...มีเพียงการวัดผลตามกระบวนการ เช่น เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมครบ 5 สัปดาห์ แต่ละสัปดาห์ได้ทำอะไรบ้าง ผลเป็นอย่างไร ก็เขียนรายงานส่งขึ้นบัลลังก์”

ผู้ปฏิบัติงาน, ประสบการณ์ 4 ปี

Outcome หรือ Feedback ผลผลิตหรือผลกระทบ ในนี้จะเป็นเรื่องของการติดตามผลภายหลังที่เยาวชนกลับสู่สังคมแล้ว ยังไม่ได้สร้างระบบการกำกับ ติดตาม หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำมาสู่การพัฒนากิจกรรมโครงการ

“กระบวนการติดตามผลหลังจากจบอบรมทั้ง 5 สัปดาห์ ไม่มีอย่างเป็นระบบ ไม่มีคนทำ เพราะเราทำเพียงเท่านี้ก็เหนื่อยแล้ว แต่จริงๆ มันก็ควรจะมีนะ...”

ผู้ปฏิบัติงาน 2, ประสบการณ์ 11 ปี

“เมื่อเยาวชนเข้าร่วมโครงการครบ 5 สัปดาห์แล้ว ทีมงานจะต้องทำรายงานแบบประเมินของเยาวชนแต่ละคนส่งให้ผู้พิพากษาบนบัลลังก์ จะไม่มีกระบวนการติดตามผลในระยะยาว...”

ผู้ปฏิบัติงาน, ประสบการณ์ 4 ปี

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของโครงการ

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง คือ ปัจจัยด้านบุคลากร หรือผู้ปฏิบัติงาน ที่ใส่ใจในการขับเคลื่อน จะเห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานพยายามลงไปเพื่อเข้าใจ เข้าไปแก้ไขปัญหายาวชนที่มีความแตกต่างกัน จนสำเร็จ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติต่างสนับสนุน กำลังทรัพย์ และสละเวลา ในการปลูกให้เยาวชนเปลี่ยน หรือ Click ไม่ได้ด้วยวิธีใดก็วิธีหนึ่ง ซึ่งไม่มีแบบแผนของการแก้ปัญหาที่ชัดเจน พบเพียงรูปแบบของการเข้าไปหาสาเหตุ และแก้ไขปัญหาย เท่านั้น

“...ที่น่าจะเป็นปัจจัยหลักเลย คือ ความรัก ประสพการณ์ และวิธีการที่จะดำเนินการของทีมวิทยากร ผู้พิพากษาสมทบที่มาร่วมโครงการไม่ได้มุ่งหวังที่จะได้ลาภ ยศ หรือชื่อเสียงใดๆ เขามุ่งหวังแต่จะทำบุญ ที่จะทำให้เยาวชนกลับมาเป็นคนดี ไม่ได้ใช้ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบสอน”

ผู้ปฏิบัติงาน, ประสพการณ์ 7 ปี

สำหรับปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ คือโครงการนี้เป็นวาระดำเนินงานประจำของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รวมถึงในศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีศูนย์ให้คำปรึกษาที่เป็นหน่วยงานภายในที่จะช่วยในการดำเนินงานโครงการฯ นอกจากนี้ยังพบว่าอีกปัจจัย คือ การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เข้ามาจัดเก็บข้อมูลเยาวชนเพื่อให้การดำเนินงานง่ายขึ้น

เป็นระบบมากขึ้น เป็นหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้

“ศาลเยาวชนฯ จะมีระบบสารสนเทศเหมือนกับองค์กรต่าง ๆ ทั่วไปอยู่แล้ว มีการนำมาใช้ในการบันทึกข้อมูลเด็กที่เข้าร่วมโครงการด้วย”

ผู้บริหารระดับสูง

3. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ

ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ พบข้อมูลที่น่าสนใจของด้านบุคลากรที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน คือ ความเกรงใจระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน การไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่ออกกรอบ และความมีตัวตนของผู้ปฏิบัติงานบางคน สำหรับปัจจัยอื่นๆ ผู้ให้ข้อมูลรายงานว่าได้เป็นอุปสรรคหรือปัญหา เป็นเพียงข้อจำกัด เช่น สถานที่ งบประมาณ และข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิทยากรควรมีลักษณะหรือบุคลิกที่ชัดเจน หรือใกล้เคียงกับเยาวชน

“...ความมีตัวตนของบุคลากรที่เป็นผู้พิพากษาสมทบที่มาจากหลากหลายที่ หลากหลายสถานะ แต่ละคนมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง มีแนวทางเป็นของตนเอง มันก็ดูเหมือนจะเป็นเรื่องยากอยู่เหมือนกันที่จะให้ใครสักคนเปลี่ยนอะไร...”

ผู้ปฏิบัติงาน, ประสพการณ์ 4 ปี

“สิ่งหนึ่งที่ยังเกรงใจกันอยู่ คือ ยังไม่กล้าพูดกันตรงๆ วิจารณ์กันตรงๆ เพราะถือว่าทุกคนมาด้วยใจ...”

ผู้ปฏิบัติงาน 2, ประสพการณ์ 11 ปี

“อยากได้วิทยากรที่มีประสบการณ์
อย่างเช่นคนที่เคยทำผิดมาก่อน แล้วประสบ
ความสำเร็จมาพูดเป็นแนวทางให้เยาวชนเห็นว่าเรา
เคยทำผิด เราเคยพลาดพลั้ง เคยโดยสังคมประณาม

ว่าเป็นเด็กไม่ดี แต่ปัจจุบันสามารถลบคำสบประมาณ
นั้นได้...”

ผู้ปฏิบัติงาน, ประสบการณ์ 7 ปี

Input ปัจจัยนำเข้า (การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ)	Process กระบวนการ (หลักสูตรกิจกรรม)	Output ผลลัพธ์ (ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทันที)	Outcome ผลผลิต (การติดตามผล)
- พบสภาพปัญหาในด้านของการคัดเลือกเยาวชนเข้าร่วมโครงการ - การคัดเลือกหรือจัดลำดับผู้ปฏิบัติงานที่จะเข้ามาดูแลหรือดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้ง	- หลักสูตรหรือกิจกรรมผ่านการพัฒนาหลักสูตรทั้งจากการพัฒนาประสบการณ์ของผู้ดำเนินงาน และการพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎี	- ยังไม่มีการวัดผลที่ชัดเจนตลอดจนเครื่องมือวัดผลที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม	- ยังไม่ได้สร้างระบบการกำกับติดตาม หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อย่นำมาสู่การพัฒนากิจกรรมโครงการ
- ขาดคู่มือเพื่อพัฒนาทักษะการถ่ายทอดเนื้อหากิจกรรมสู่เยาวชนของผู้ปฏิบัติงานที่จะต้องเข้ามาดูแลหรือดำเนินกิจกรรมโครงการ	- การกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมในแต่ละครั้ง ควรสอดคล้องกันมากขึ้น เพื่อลดการสับสนของการจัดกิจกรรม - ไม่ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยอาจนำด้าน K A P มารวมตั้งวัตถุประสงค์เพื่อไปสู่เป้าหมายของแต่ละครั้งได้ และเพื่อจะเชื่อมโยงไปสู่การเลือกวิธีวัดและเครื่องมืออย่างเหมาะสม		
- การจัดโครงการ จะยึดตามระยะเวลาของการตัดสินใจคดี ซึ่งจะมีการจัดโครงการที่เป็นระบบ การจัดโครงการจะขึ้นอยู่กับจำนวนคดี หรือ	- รูปแบบกิจกรรมที่เยาวชนชอบ คือ กิจกรรมในรูปแบบการลงมือทำร่วมกับเพื่อน ครอบครัว หรือวิทยากร		

แผนภาพสรุปผลการศึกษา

โครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรม ให้เยาวชนคิดได้ เปลี่ยนพฤติกรรม			
จำนวนเยาวชนที่จะต้องดำเนินการตัดสินใจ	เนื้อหาของหลักสูตร ยังไม่พบประเด็นของเนื้อหาหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไข หรือฟื้นฟูสุขภาพจิตของเยาวชนที่ชัดเจน		- ศาลเยาวชนฯ หน่วยงานแก้ไข ฟื้นฟูเด็กเยาวชนและครอบครัวให้ดีขึ้น - โครงการถูกบรรจุเป็นวาระหนึ่งของการดำเนินงานของศาลฯ - มีการมอบหมายหน่วยงานภายใน คือ ศูนย์ให้คำปรึกษา เป็นหน่วยงานที่ดูแล
ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ		ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	
- ปัจจัยด้านบุคลากร หรือผู้ปฏิบัติงาน ที่ใช้ในการขับเคลื่อน - ปัจจัยด้านนโยบาย การกำหนดให้โครงการเป็นวาระหลัก และมีหน่วยงานดูแล - ปัจจัยด้านการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เข้ามาจัดเก็บข้อมูล		- ปัจจัยด้านบุคลากร คือ ความกระตือรือร้นของผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน	
		อื่นๆ ยังขาดพื้นที่ที่จะรับเยาวชนไปพัฒนาต่อ	

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาในด้านของกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมาของโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เมื่อวิเคราะห์ด้วยองค์ประกอบแบบ 4 ส่วน โดยปัจจัยนำเข้า (Input) จะแสดงถึงการคัดเลือกเยาวชนเข้าร่วมโครงการ ตลอดจนการคัดเลือกและจัดลำดับผู้ปฏิบัติงานเข้าดูแลและดำเนินโครงการกระบวนการ (Process) จะหมายถึง หลักสูตรหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 5 ครั้งของการดำเนินโครงการฯ ผลลัพธ์ (Output) เป็นผลที่เกิดขึ้นทันทีหลังจากการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น และ ผลผลิตหรือผลกระทบ (Outcome or Feedback) แสดงถึงการติดตามผล โดยเทคนิคดังกล่าวนี้ทำให้การศึกษากระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมาชัดเจนขึ้น และนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งการนำองค์ประกอบแบบ 4 ส่วน เพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการ นี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ อโรชา ทองลาว (2557) ที่ดำเนินการถอดบทเรียนผลการดำเนินโครงการ 9 บวร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน และมีวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อติดตามผลการดำเนินงานโครงการ 9 บวร โดยใช้องค์ประกอบแบบ 4 ส่วน ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ และพบว่า ผลการติดตามผลการดำเนินการด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

ผลการศึกษาด้านกระบวนการดำเนินงานปี พ.ศ.2560ของโครงการฯ ที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) และ ผลผลิต หรือ ผลกระทบ (Outcome/Feedback) ที่แสดงให้เห็นถึงว่า การดำเนินโครงการยังไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในแต่ละครั้งของการดำเนินกิจกรรม จึงทำให้การวัดผลทำได้ไม่ชัดเจน ไม่มีเครื่องมือในการวัดผลที่ชัดเจนนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติกาญจน์ หาญกุล (2556) ที่ศึกษากระบวนการสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม ซึ่งผลการศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ประกอบกับการพิจารณาเอกสารสรุปรายงานของโครงการ โดยตอนหนึ่งของผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมให้ชัดเจน จะช่วยให้กำหนดกิจกรรมได้สอดคล้องกับเป้าหมายของงาน เนื้อหาในการจัดกระบวนการต้องสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่มีวิธีเรียนรู้แตกต่างกัน ระยะเวลาในการจัดกระบวนการต้องมีความเหมาะสม

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดผลสำเร็จของโครงการ ที่พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ เกิดจากความใส่ใจของบุคลากรที่ดำเนินงานมีจิตอาสา ทำงานเป็นทีมมีการแบ่งงานกัน และเมื่อเชื่อมโยงกับปัจจัยนำเข้าในส่วนของการคัดเลือกบุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานที่จะดูแลหรือดำเนินโครงการ ที่

เหมาะสมและมีการจัดลำดับที่ดี จะยิ่งช่วยเพิ่มความสำเร็จของโครงการได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ชิตสุภางค์ ทิพย์เที่ยงแท้ ภฤชณา เปรมวงศ์ และ ทิพวรรณ ผ่องศิริ (2558) ที่กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง ทีมหมอบกรอบครัว เห็นทุกข์สร้างสุขด้วยจิตอาสา ว่า ความสำเร็จจิตอาสา ความร่วมแรง ร่วมใจ ความสามัคคี ความมุ่งมั่น ตั้งใจ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวระหว่างทีมทำให้สามารถดูแลผู้ป่วยได้อย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจัยด้านนี้ยังมีอุปสรรคอยู่ที่บุคลากรคือผู้พิพากษาสมทบเป็นบุคคลที่ทำงานด้วยจิตอาสาจะมีความเกรงใจระหว่างกัน การไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่อ้อมกอบ และบางคนมีความเป็นตัวตน ซึ่งทำให้การดำเนินงานบางครั้งล่าช้า หรือทำให้ลดทอนประสิทธิผลที่จะเกิดขึ้นได้

ปัจจัยด้านการนโยบาย อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ เนื่องจาก การมีนโยบายที่ชัดเจน มีงบประมาณ มีหน่วยงานหรือบุคลากรที่จะดูแลอย่างชัดเจน และปัจจัยสุดท้ายที่สนับสนุนความสำเร็จของโครงการ คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล ย่อมเป็นส่วนสนับสนุนอย่างสำคัญในการพิจารณาหรือตัดสินใจได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาโครงการฯ

1.1 ผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบโครงการ ควรร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้อง

กัน รวมถึงร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการสร้างกิจกรรม และการกำหนดวิธีวัด เครื่องมือวัดผล โดยอาจนำวัตถุประสงค์ด้าน K A P (Knowledge Attitude Practice) มาร่วมตั้งเพื่อไปสู่เป้าหมายของแต่ละครั้งได้

1.2 ผู้รับผิดชอบโครงการ ควรร่วมจัดทำปรับปรุงคู่มือการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดเนื้อหากิจกรรมสู่เยาวชนของผู้ปฏิบัติงานที่จะต้องเข้ามาดูแลหรือดำเนินกิจกรรมโครงการ เพื่อเป็นคู่มือสำหรับการพัฒนาผู้ดูแลหรือผู้รับผิดชอบโครงการรุ่นใหม่ ต่อไป และที่สำคัญยังเป็นการจัดการองค์ความรู้ภายในหน่วยงานอีกด้วย

1.3 ควรให้ผู้รับผิดชอบร่วมกันหารือเพื่อพัฒนากระบวนการคัดเลือกเยาวชนที่ต้องเข้าร่วมโครงการ โดยการนำบริบทด้านต่างๆ เข้ามาร่วมพิจารณา เช่น ด้านการศึกษา การทำงานของเยาวชน เพื่อหาแนวทางในการดูแลเยาวชนที่มีข้อก้ำกั้นๆ ต่อไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการ

1.4 ควรให้ผู้รับผิดชอบร่วมกันหารือพิจารณาวิธีการวัดผลที่ชัดเจน ตลอดจนเครื่องมือวัดผล ที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1.5 ควรให้ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ ร่วมกันวางระบบการกำกับติดตามเยาวชนที่ผ่านกิจกรรมโครงการ โดยอาจใช้ระบบการติดตามรายบุคคล หรือระบบการรายงานผลจากสังคม เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สถานศึกษาหรือองค์กร บริษัทที่เยาวชนเข้าไปทำงานให้ข้อมูลกลับมา

1.6 ควรมีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงาน บริษัท ที่จะรับเยาวชนเข้าไปฟื้นฟูพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่ดีของสังคม

2.2 ควรมีการประเมินโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้วยรูปแบบประเมินโครงการที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรของโครงการเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

บรรณานุกรม

- กิตติกาญจน์ หาญกุล. (2556). “กระบวนการสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม”. ปทุมธานี: สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกริกยศ ชลาชนเดชะ. (2545). *Strategic Planning and Management for Hospital*. นนทบุรี: โรงพยาบาลชลประทาน
- จิตสุภางค์ ทิพย์เที่ยงแท้, กฤษณา เปรมวงศ์ และทิพวรรณ ผ่องศิริ. (2558). *ทีมหมอบรอบครัว เห็นทุกข์สร้างสุข ด้วยจิตอาสา*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- บุญสวัสดิ์ ขวลิขิตกุล. (2556). “ระบบและอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวในการพิจารณาคดีอาญา”. (ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- อนันต์ นวลใหม่. (2549). “การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง”. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร).
- อโรชา ทองลาว. (2557). “การถอดบทเรียนผลการดำเนินโครงการ 9 บวร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน”. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why it can matter more than IQ*. New York: Bantam Book.

_____. (1998). *Working with emotion intelligence*. New York: Bantam Book.

Thomas L. Wheelen, J. David Hunger. (2011). *Strategic management and business policy: achieving sustainability*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall; London: Pearson Education

Solovey, Mayer, J.D. Goldman and P. (1997). *What Is Your Emotional Intelligence?. Emotional Development and Emotional Intelligence*. New York: Books.